

Beyond Energy Action Strategies

D.3.5 – Izveštaj o primjerima najbolje prakse implementacije bankabilnih energetske projekata

Primjeri najbolje prakse:	
1	Poboljšanje javne rasvjete za 20 jedinica lokalne uprave na Cipru

Datum podnošenja: 28. veljače 2017.

Ovaj projekt financiran je sredstvima iz programa Europske unije Inteligentna energija u Europi.

SADRŽAJ

1	Poboljšanje javne rasvjete u 20 jedinica lokalne uprave na Cipru	3
1.1	Općenito	3
1.2	Sadržaj projekta.....	3
1.3	Opis projekta	4
1.4	Rezultati i zaključak	4
1.5	Plan financiranja	5

1 Poboljšanje javne rasvjete u 20 jedinica lokalne uprave na Cipru

1.1 Općenito

Projekt “Poboljšanje javne rasvjete u 20 jedinica lokalne uprave na Cipru” je bio usmjeren na teritorij dvadeset (20) jedinica lokalne samouprave koje obuhvaćaju nekoliko lokacija i četvrti na Cipru te pokrivaju urbana, ruralna i turistička područja.

Energetske uštede u uličnoj rasvjeti su prioritet za lokalne vlasti na Cipru kojima je cilj putem mjera energetske uštede značajno smanjiti emisije ugljičnog dioksida i godišnje troškove za javnu rasvjetu koji u većini slučajeva iznose više od 10% godišnjeg budžeta.

Ukupni broj postojeće rasvjete koja se planira zamijeniti s novim LED tehnologijama rasvjete je iznosio 55 940. Predviđeno je provesti projekt putem ugovora o energetske učinkovitosti (EPC) u suradnji s kompanijom za energetske usluge (ESCO) kojoj bi se ugovor dodijelio postupkom javnog natječaja.

1.2 Sadržaj projekta

Svih dvadeset (20) jedinica lokalne uprave koje sudjeluju u projektu već je potpisalo “Ugovor gradonačelnika” ili “Sporazum za otoke” ili pak oba dokumenta. Sve su lokalne vlasti u suradnji s Energetskom agencijom Cipra izradile vlastite Akcijske planove za energetske održivi razvoj (SEAP-e) s ciljem provedbe akcija za postizanje smanjenja ugljičnih emisija ali također i za smanjenje troškova za energiju što je bio jedan od glavnih političkih prioriteta lokalnih uprava za ciljeve do 2020. godine.

Jedna od najvažnijih barijera je pitanje vlasništva i odgovornosti za troškove održavanja i rada javne rasvjete. Pitanje javne rasvjete nije definirano već godinama. Iako većina rasvjetnih tijela pripada lokalnoj upravi koja također imaju odgovornost plaćanja troškova električne energije i održavanja ona nemaju utjecaj na razvoj, tehnologiju i ugradnju rasvjetnih tijela. Usluge je moguće dobiti samo od jedne komunalne kompanije, Elektroenergetika Cipar. Sastancima, radionicama i konzultacijama omogućeno je korištenje usluga treće strane za postavljanje i održavanje novih rasvjetnih tijela. To je bilo moguće ostvariti samo putem javnog natječaja što je također dugotrajan i vremenski iscrpan postupak.

Provedba projekta zahtjeva značajna početna ulaganja. Međutim većina lokalnih tijela u to vrijeme nije imala mogućnost ulaganja ili dobivanja kredita zbog posljedica financijske krize. Zahvaljujući poslovnom planu razrađenom u sklopu BEAST-a, bilo je moguće identificirati najprikladniji poslovni model odnosno ugovor o energetske učinkovitosti.

1.3 Opis projekta

Planirano je zamijeniti 55 940 postojećih rasvjetnih tijela s novom energetski učinkovitijom LED rasvjetom. Putem EPC ugovora (ugovor o zajedničkim uštedama), ESCO kompanija koja kojoj će ugovor biti dodijeljen trebala bi poduzeti sve financijske rizike vezane za izvedbu projekta (ako ispuni kvalifikacijske kriterije) te bi bila isplaćena kroz ostvarene energetske uštede (koje je moguće mjeriti i potvrditi). Kao bazna godina odabrana je 2014. godina koja se uzimala kod određivanja broja rasvjetnih tijela i potrošene energije. Proširenja postojeće i izgradnja nove dodatne mreže rasvjetnih tijela će biti isključena iz proračuna za energetske uštede.

Ukupni troškovi projekta procjenjuju se na približno 20 milijuna eura, međutim oni su povezani s ponudom ESCO-a kao i trajanjem ugovora te kriterijem natječaja. Osim samog troška provedbe projekta postoji i trošak pripreme natječajne dokumentacije i izrade pratećih studija. Studije su detaljnije obradile važne parametre kao što je osvijetljenje postojeće rasvjete, visina rasvjetnih tijela, širina ceste, identifikacija neosvijetljenih područja i slično. Provedena je fotometrijska analiza za značajan broj cesta prema njihovoj klasifikaciji (avenije, ulice, putevi) i adekvatnosti postojeće infrastrukture. Istovremeno provedeno je istraživanje tržišta i tehnologija za odabir prikladne tehnologije/opreme za potrebe projekta. Svi prikupljeni podaci su uključeni u natječajnu dokumentaciju. Omogućena je tehnička podrška za vođenje projekta, pripremu i pregled natječaja kao i mjerenja ulične rasvjete.

Natječajna dokumentacija koju je pripremila Energetska agencija Cipra koja također ima ulogu naručitelja za lokalne uprave omogućili su ESCO kompanijama sudjelovanje na natječaju uz osiguranu transparentnu konkurenciju poštujući nacionalna i EU pravila javne nabave. Time je javno-privatno partnerstvo između ESCO-a i EPC ugovaratelja po prvi put testirano na Cipru.

Projekt je proveden putem procedure javne (zelene) nabave i zbog toga je usklađen s relevantnome dokumentacijom. EU direktiva 2004/18/EC Europskog parlamenta i Vijeća iz 31. ožujka 2004. o koordinacijskim postupcima za stjecanje ugovora za javne poslove, ugovora za javnu opskrbu i ugovora o javnim uslugama prihvaćena je u Nacionalnu legislativu u obliku zakona N12(I)/2006 koji zamijenjen sa zakonom N91(I)/2010. Odredbe oba zakona N12(I)/2006 i N91(I)/2010 zamijenjene su zakonom N40(I)/2011 no i dalje su svi spomenuti zakoni na snazi. Zahtjevi legislative za ESCO u Cipru regulirani su u skladu s Direktivom 2006/32/.

1.4 Rezultati i zaključak

Pokrenuta je zajednička javna nabava za poboljšanje javne rasvjete u 20 jedinica lokalne uprave s ciljem dobivanja ugovora o energetskom učinku. Procijenjeno je da će projekt ostvariti energetske uštede u iznosu od otprilike 10-12 GWh i 2 do 2,5 M€ godišnje. Natječaj nije uspio zbog tehničkih nepravilnosti prijedloga. Iako projekt nije proveden može se smatrati primjerom najbolje prakse jer je postavio temelje za provedbu sličnih projekata u budućnosti. S druge pak strane projekt je uspio okupiti sve relevantne dionike zainteresirane za pitanje javne rasvjete (npr. policija, lokalna uprava, javne usluge, Elektroenergetska kompanija Cipar i drugi). Dodatno sve su strane dobile do znanja o važnosti poboljšanja ulične rasvjete i utjecaja koji to može imati na energetske uštede, financijske uštede i kvalitetu osvijetljenja ulice.

Prijelaz na LED vanjsku rasvjetu znatno je uznapredovao u zadnjih pet godina zbog velikog napretka tehnologije i pada cijena. Očekuje se da će do 2020. godine energetske uštede u usporedbi s konvencionalnom rasvjetom iznositi 90%. LED tehnologija za uličnu rasvjetu može značajno smanjiti troškove za energiju kao i emisije CO₂. Značajne sveukupne uštede proizlaze iz smanjene potrebe za energijom, sigurnošću u slučaju rasta cijena energije i nižih troškova održavanja i kontrole.

Iako mnoge lokalne uprave nemaju dostatna sredstva za kapitalne investicije u opsežne energetske projekte, mogućnost dobivanja EPC-a putem akreditiranih ESCO-a omogućava provedbu projekata energetske učinkovitosti bez početnih troškova i obuhvaća garantirani povrat novca i rezultate. Ovaj projekt se može provesti putem ESCO-a zbog kratkog vremena povrata novca povoljnog IRR-a i NPV-a.

Prvi poziv za ponuđače za ugovor o energetske učinkovitosti je pokazao da veličina projekta u kombinaciji s nerazvijenim ESCO tržištem na Cipru predstavlja dodatnu barijeru za uspješno pokretanje projekta. Dodatno, značajan pad cijena električne energije posljednjih godina utjecao je na financijsku bankabilnost projekta. Stoga je preporuka da se projekt provede u narednih 1-2 godine s manjim udjelom javne nabave kako bi se ESCO-u osigurao dovoljan kapacitet za provedbu takvog projekta.

1.5 Plan financiranja

Kao što je prethodno navedeno projekt se temelji na ugovoru o energetske učinku (EPC) prema kojem ESCO provodi projekt s ciljem postizanja energetske učinkovitost. Lokalne vlasti bi koristile financijske uštede za isplatu troškova projekta ESCO-u uključujući troškove investicije. U pravilu ESCO ne ostvaruje prihode ukoliko se projektom nisu postigle očekivane uštede.

Zajedničkim ugovorom lokalne vlasti bi preuzele neke rizike izvođenja projekta no izbjegle bi sve rizike kreditiranja. Zbog toga se zajednički ugovor može povezati s TPF-om ili sličnim shemama gdje dio troškova pokriva ESCO čime je ESCO zadužen za otplatu kredita i preuzima rizik kreditiranja.

Prema tome bi ESCO trebao izračunati uštede koje se trebaju ostvariti kao i točno trajanje ugovora. Neke ESCO kompanije preferiraju preuzeti 100% ušteta na početku projekta te postupno smanjivati taj udio nakon otplate investicije (uključuje profit) dok drugi ESCO-i imaju drugačiji pristup.